

**A citera tánckísérő szerepe a XX. század második felében – Mellékletek
2023.**

1. melléklet:

*Szóráth János 'galambdúcos' citerája, mellyel a 'padkaporos bálokban' zenélt. A kép alján a citera tartozékai láthatók (balról jobbra): hangolókulcs, 'nyomó', 'verő'.
(Fényképezte: Kasza Dániel, Tiszaalpár, 2022. 10. 01.)*

A hangszer tőke felőli bal oldalán egy lépcsőszerű kialakításon, sorban lyukak helyezkednek el, ezáltal galambdúcra, galambházra hasonlít. Ez a citeratípus a *vályú* (kisfejek nélküli, vályúra emlékeztető forma) citerák díszesebb változata. Ezt a hangszert Bársony Mihálytól (1915-1989., a Népművészet Mestere, tiszalipári hangszerkészítő, Szóráth János egykori zenésztársa) vette Szóráth János, aki szerint ez *kísérleti hangszerként* készült. Valóban nem egy jellegzetes Bársony-citera. Különlegessége, hogy bár *vályú* citera, mégis leleményesen „kisfejesre” alakította készítője, (2 db feketére festett, c-g, húr-alátámasztó a hangszer tetején) ami játéktechnikai szempontból lényeges. A *galambdúcos* elnevezést Szóráth János nem ismeri.

2. melléklet:

Gönyey Sándor – Juhásztánc. Mikófalva, 1931. NM F 63880.

3. melléklet:

1. kép: A 'nyomó' tartása a diatonikus bundsor feletti dallamhúrokon. (Fényképezte: Kasza Dániel, Tiszaalpár, 2022. 10. 01.)
2. kép: Félhang lefogása középső ujjal. A 'nyomó' elemelkedik a húroktól. (Fényképezte: Kasza Dániel, Tiszaalpár, 2022. 04. 14.)

4. melléklet:

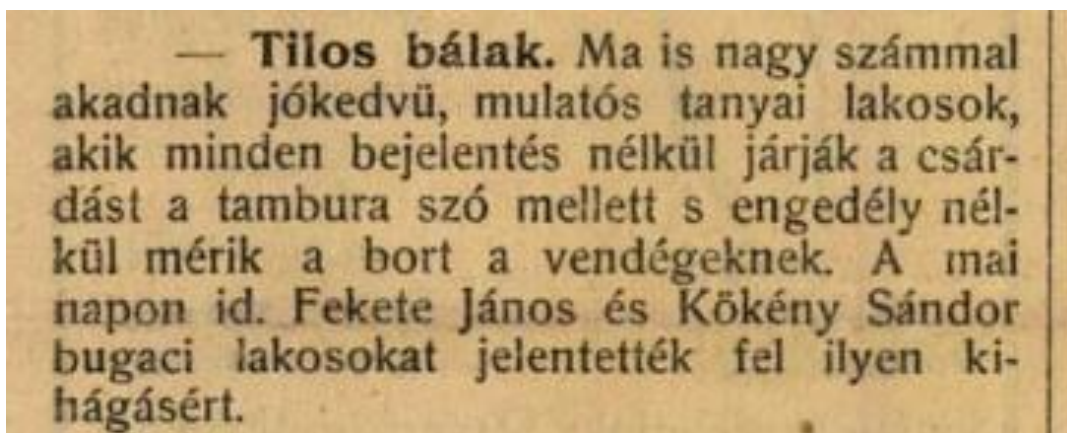

*Ország István (1936) lányával, (Ország Ilona, 1961) szomszédjával (Gyurkó Alexandra, 2001) és unokájával (Sümei Bálint, 2002) táncol citerazenére. A fotókon látható táncok (balról jobbra): csárdás, fox, tangó, keringő, 'négyesölés'.
(Filmrészletek fotói: Kasza Dániel, Kecskemét-Vacsihegy, 2022. 09. 25.)*

5. melléklet:

Kecskeméti Közlöny. 1934. 08. 22., 16. évf., 188. szám., 2. részlet. (Forrás: <https://adt.arcanum.com/hu/>)

Kecskeméti Lapok. 1914. 02. 20., 47. évf. 41. szám., 3. részlet. (Forrás: <https://adt.arcanum.com/hu/>)

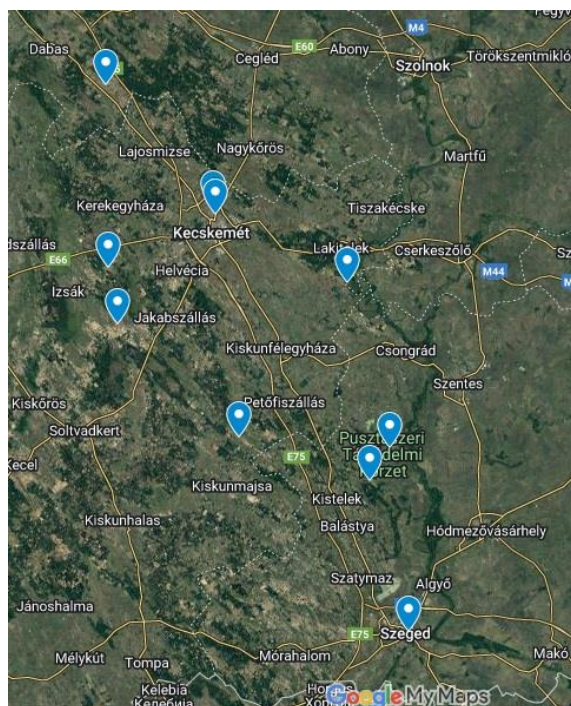
6. melléklet:

Egy kecskeméti tanyán talált citera, aprópénz bedobására kialakított, hosszúkás hangnyílással. Készítője és egykori használója ismeretlen. A lucfenyőből készült fedőlap kopásából ítélve, sok tánczenét játszottak rajta. (Fényképezte: Kasza Dániel, Kecskemét, 2022.12.28.)

7. melléklet:

Terepmunkáim (interjúk, felvételek, résztvevő megfigyelések) a térképen látható településeken, vagy azok környékén, tanyákon zajlottak. Kecskemét esetében a dolgozatomban közölt adatok nem minden esetben a megyeszékhelyre, hanem gyakran a várost határoló egykori, vagy ma is létező tanyavilágra érvényesek.

8. melléklet:

- Ország István, Kecskemét-Vacsihegy. Szentkirályon született, 1936-ban. Nyugdíjas, ma is aktívan dolgozó földműves, volt szakszövetkezeti tag, inszeminátor, állattenyésztő. Feleségével 2000-ig jártak lakodalmakba *maskarázni*, ennek eredményeképp, táncszeretetéből és kedélyes természetéből fakadóan rengeteget táncolt. Portája egykor tanyaként állt Kecskemét határában, mely mára körbeépült családi házakkal.
- Ország Istvánné Szabó Ilona, Kecskemét-Vacsihegy. 1941-ben született Kecskeméten. Nyugdíjas, ma is aktívan dolgozó földműves, háziasszony. Visszaemlékezései a táncok és táncalkalmak megismerésében segítettek, családjában többen is citeráztak. Férjéhez hasonlóan ő is minden adandó alkalommal táncolt.
- Szórath János, a Népművészet Mestere, Tiszaalpár. 1936-ban született Szentkirályon. Nyugdíjas, földműves. A Népművészet Mestere elismerést régies citerajátékáért - melyet teljesen egyedivé fejlesztett - és klarinétjátékáért kapta. Szintetizátoron is játszik, valamint régebben harmonikázott is. Felesége, Szórath Jánosné Toldi Rozália, visszaemlékezései a régi táncalkalmakról nagy hasznomra váltak a kutatás során.
- Gyuris Sándor, Kistelek (terepmunka ópusztaszeri tanyáján). 1949-ben született. Nyugdíjas középiskolai tanár, méhészt, egykori citerazenekarvezető. Hat tagú citerazenekart vezetett Bakson, mégis autodidakta módon, kotta ismeret nélkül tanult meg citerázni.
- Korom Pál, Baks. 1934-ben született Bakson. Nyugdíjas, egykori kubikos, TSZ tag, kalauz, valamint citerakészítő. Gyuris Sándor citerazenekarában zenélt.
- Kokovai Mihályné Cerman Margit, Kecskemét. 1941-ben született Kecskemét-Szarkásban. Tanyán nevelkedett, ma Kecskeméten, egy társasházban él, nyugdíjas, özvegy, faiskolában dolgozott. Elmondása szerint a citera mellett, további 5 hangszeren is megtanult autodidakta módon, alapszinten zenélni. Ezek a következők: xilofon, szájharmonika, harmonika, hegedű, szintetizátor.